

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6iea una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v.a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 40 doidiceri, or 3 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Faradepunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 9.

Brasiovu, 11 Februaru, 30 Ian. 1865.

Anulu XXVIII.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Bugetulu culteloru si alu instructiunii publice preliminatu pentru Transilvania.

II. Ajut6rele ce se facu in Ardealu instructiunii publice atatu din visteri'a statului catu si din veniturile tierii s6u si din fonduri proprii, pastrate atatu din secululu trecutu inc6ce, catu si de mai curendu, sunt earasi consemnate, de si nu tocma cu destula evidentia, totu in preliminarulu bugetului de statu propusu senatului imperialu pentru an. 1865. Acelasi diferesce in cateva cifre de oelu din an. 1864. Eu ti'lp contragu intregu in urmat6rele sume:

La capu 10 tit. 11 din bugetulu generalu afi pe cei doi consiliari s6u referinti romanesci de instructiunea publica, unulu cu 1890 si altulu cu 1680 fl., eara dietele si pausialele loru computate in 2000 fl., cu totulu v. a. fl. 5.570. Celelalte patru confesiuni crestinecsi din Ardealu nici au cerutu dela 1861 inc6ce, nici au suferitu c6 se li se mai d6 pe partea loru referinti de instructiunea publica, ci capii loru au disu, ca este tr6b'a sinodeloru, consistorieloru, ordinarieteloru proprii de a supraveghia sc6lele confesionale. De aceea la acestu tit. nu vedi nici in bugetu figurandu alte plati si diurne afara de sum'a susu aratata.

De altumintrea despre cestiunea privit6re la referintii acestia, o cestiune f6rte interesanta pentru noi, vomu ave ocaziune de a cuvent6 airea pre largu.

La capu 10 tit. 12 afi urmat6rele: Sc6l'a normala din Sibiu cu 1 directoru 525 fl., 1 catechetu 105 fl., patru invetiatori cu 315, 263, 210, 158 fl. si 1 adjunctu cu 105 fl. v. a.; adica platiti f6rte reu, in sum'a de v. a. fl. 1681.

Sc6l'a normala din Clusiu 1 directoru si totuodata catechetu (piaristi?) cu 210 fl., 3 invetiatori cu cate 126 fl. v. a., 1 numai cu 105 si doua invetiat6re de fetitie earasi cate 105 fl., adica platiti si mai reu, in suma de v. a. fl. 903.

Sc6l'a normala din Brasiovu 1 directoru 420, 1 catechetu 128 si 4 invetiatori cu 158 fl., 147 fl., 126 fl., 80 fl., 1 adjunctu 105 si 1 dascalitia 105, cu totii tragu sum'a tical6sa de v. a. fl. 1267.

Sc6l'a normala din Blasiu. Directorulu celu sistematatu din vechime lipsesce cu totulu de mai multi ani! prin urmare platisi6r'a lui (paremise de 315 fl. v. a.) e stersa din bugetu, in care se vedu pe an. 1865 numai acestea pusetiuni: 1 catechetu totuodata invetiatoru 225 fl., — 2 invetiatori cu cate 120 fl. v. a. si pentru viitoru sumusi6r'a de v. a. fl. 635 ceruta acum de cancelari'a trans. a curtii spre a imbanatati acelea tical6se de platisi6re; asi6 cu totu v. a. fl. 1.100.

De altumintrea se pare, ca in. Cancelaria a maiscormonitu prin publerea archiveloru si a datu preste acte mai vechi, din care se adeveresce, ca mai multe sc6le normale din Ardealu au avutu si fonduri proprii, alu caroru venitu se cuvine loru. De aceea mai vedi figurandu in bugetu inca si urmat6rele cifre.

In M. Osiorheiu 1 invetiatoru de fetitie v. a. fl.	147.
" Odorheiu 1 " totu de fetitie	63.
" Alb'a Carolin'a 1 directoru si catechetu 105 fl., 1 invetiat. 126 fl., 1 de fetitie 147 fl.	378.
Sc6l'a de fetitie in Turda	110.
Nisce adause personale in Sibiu 105, in Brasiovu 100	205.
Nisce banisiori de cortelu si despagubiri	357.
Totu asemenea in Clusiu	170.
Mai alte platisi6re la 6 docenti din statulu preotiescu rom. catolicu a 105 fl.	630.
La 7 dascali toti preoti dela nisce sc6le triviale (elementare)	1.144.
La alti 47 dascali de asi6 numite triviale rom. catolice	3.126.
11 totu dascali, inse greco-cat.	530.
Alte stipendii si platisi6re amerunte	735.

Spese de administratiune	513.
Monastirei calugaritieloru din Sibiu	300.
Earasi platisi6re p. cantareti, organisti, adjuncti, dascali de desemnu s. a. s. a.	746.
Reparaturi de sc6le, dare, diurne, pensuni s. a.	3.977.
Sum'a totala pentru sc6le normale si triviale v. a. fl.	18.082.
Inse la ac6sta fundus studiorum, pe care'lu au catolicii, da	v. a. fl. 15.454.
Eara saraci'a 'io suplinesce statulu cu	2.624.

Sum'a c6 din susu v. a. fl. 18.082.

In totu casulu stare tical6sa ac6sta.

Ei, dara cum se ajute cineva asi6 numiteloru sc6le normale si sc6le triviale, dupace de mai multi ani s'a statoritu regula, c6 acelea pe viitoru se fia privite si tractate c6 sc6le comunale, pe care comunale se fia dat6re ale sustien6, eara nu statulu? Intr'aceea ac6sta earasi este un'a din acelea cestiuni f6rte delicate si prea de parte taiat6re, a carei deslegare nicidecum nu intra in cadrulu acestui articulu.

Vomu mai reveni la ea s6u nu, in acestu momentu nu potemu determin6.

Se continuamu bugetulu instructiunii publice ardeleni. La capu 10 tit. 13 aflamu acestea.

Pentru studenti ardeleni tienuti in academi'a tere-siana din Vien'a v. a. fl. 3.570.

18 elevi ardeleni in institute c. r. militare 8.190.

5 stipendii Goldbergiane a 126 fl. 630.

Academi'a de drepturi din Sibiu cu 8 profesori ou plati intre 1050 si 1470 fl., cum si remuneratiuni estra de 2520 fl. si earasi p. prelegeri estraord. 1640 fl. apoi adjunctu, pedelu, cancelaria, biblioteca etc. etc. 18.682.

Trei docenti privati in limb'a roman6sca a 500 fl. 1.500.

Academi'a din Clusiu cu 6 profesori a 1.050 fl. + directorulu remuner. 315 fl. + 1575 fl. profesioru pentru prelegeri estraord., apoi pedelu, cancelaria, chirii, biblioteca, spese neprevedinte etc. 13.650.

Trei docenti privati in limb'a romana a 500 fl. 1.500.

Sc6l'a de medicina din Clusiu cu 7 profesori si cu t6te recerintiele sale 17.307.

Gimnasiulu de statu din Sibiu cu 1 directoru a 1.365 fl., 2 catecheti a 735 fl., 10 profesori dela 945 pana la 1.155 fl., pedelu, chirii, cancelaria, 1 profesoru suplentu ou 565 fl., profes. de limb'a roman. 210 fl., 1 de caligrafia, 1 la desemnu, 1 la limb'a magiara, 1 la cantari a 105 fl., museu, biblioteca s. a. s. a. cu totulu pentru acelu gimnasiu pe anu 16.791.

Gimnasiulu greco-catolicu in Nasaudu*) 4.000.

Gimnasiulu greco-resarit6nu in Brasiovu 4.000.

Pentru infiintiarea si sustienerea unui institutu gr. cat. pedagogicu in Blasiu 3.000.

Preparandi'a din Nasaudu pentru dascali greco-catolici 2.000.

Dotatiunea sc6lei reale superi6re in Sibiu 5.000.

Dotatiunea sc6lei reale mici in Gy.-Szt.-Miklos cu 1 directoru, 1 catechetu si 3 invetiatori 2.710.

Sc6l'a de mositu in Sibiu 593.

Orfanotrofiulu (cas'a de orfani) in Sibiu: 7.350 fl. adausu dela statu prest6 veniturile vechi, eara cu totulu 20.230.

Aceluiasi institutu in loculu celoru 2 mii galete grau ne mai date dela 1848 inc6ce, inse pana la 1862 capitalisate, c6 o parte din acelu capitalu 22.000.

Stipendiu pentru 7 elevi in monastirea Ursulineloru in Sibiu si p. invetiarea loru 1.008.

*) Nasaudeni inse n'au cerutu, ca ei au fonduri destule, in catu pe acestea 4000 fl. le potu lasa la vreo alta parte a tierii. (D. e in Selagiu? or Muntii ap. ? R.)

Platióir'a profesorului de desemna in Clusiu	315.
Adausu fondului scóloru normale, ale celoru latinesci mai mici si ale fetitíloru in Clusiu	10.451.
Fondului provincialu de stipendii	2.264.
Pentru visitatiunile scóloru rom. et gr. catol.	1.000.

Sum'a totala dela tit. 13 v. a. fl. 160.391.

In acésta parte de bugetu earasi nu vedi nicairi figurandu pe celelalte doua confesiuni transilvane, adica reformat'a-calviniana si unitarian'a, eara caus'a pentru care scólele loru confesionali nu priimescu nimic dela statu, este tuturoru cunoscuta si se póte respica cu unu singuru cuventu: a u t o n o m i 'a. Adica membrii aceluor confesiuni seiu fórté bine, ca atatu in puterea legiloru positive, catu si judecandu numai simplu dupa mintea sanatósa, statulu cá fundatoru, cá dotatoru, cá ajutoru alu scóloru are cá si oricare altu particularu, dreptulu nedisputatu, cá pe sum'a ce da, se se si a m e s t e c e in modu activu la afacerile scolastice, adica se d e n u m é s c a profesori si directori, ori de unde va aflá, se dictese sistem'a si metodulu, se introducea acelea carti scolastice pe care le afla regimulu de bune; eara fiindca jalusi'a si confesiunala si nationala mai este inca fórté mare, si fiindca spaim'a candu de catolisare, candu de germanisare, candu de introducerea ideoloru absolutistice prin scóle, inca n'a disparutu nici decum, de aceea ei mai bine se lipsescu de ajutorirea statului si ne asteptandu mur'a in gura, isi ajuta si scólele ei insii cum potu, prin colecte, testamente, legate, cá si besericele. De altumintrea combina aici si legile unguresci din 1848, apoi judeca.

G. Baritiu.

Din situatiunea Marmatiei. (Continuare.)

Pe catu dara romanulu nu va fi pedeca altuia d. e. ruteniloru in Marmati'a, cari ocupasera locurile parasite de romanii cei ce s'au dusu cu Dragosiu catra Moldavi'a, intru eluptarea drepturilor loru nationale, pe atatu se nu'si uite romanulu asi apera si dreptulu seu in contra ori caroru incercari ale celoru ultra ruteni, cari inca tragu prea multu jaru la ol'a loru, si au de cugetu a se indreptati si unde nu le fierbe ol'a! —

Discordi'a nutrita intre ruteni si romani de catra magiari prin renegatii romani numai oatu strica causei comune.

Sunt si voru fi lupte speciale din partea romaniloru in contra rutenismului (este lucru firescu), dara romanii cei adeverati se voru sei lupta in casuri de acestea cu tactu si franchetia amicabila, inse nu pe calea intrigeloru si a desbinarii, ca atunci vomu patio cá si calulu din fabula in cérta cu cerbulu.

Acésta observare din capital'a Marmatiei nu te iérta a trecu cu vederea neci caus'a besericeii gr. cat. de aicea, care cu despartirea eparchiei a devenitu rutena, adica a remasu supt episcopi'a din Ungvaru, pentru aceea totu rutenii trebuie se considere dreptulu egal alu romaniloru remasi. Clara pacta boni amici cu toti, toti. —

Adeveratu, ca standu beseric'a romana supt eparchi'a rutena, suferia si ea multu dela rutenismu, dar' totu deodata si dela magiarismu, fiindca rutenii nu se bucura de autonomia besericesca, ci era siliti a se supune influintiei celei nationalu tendentióse a besericeii r. c., — apoi preotimea rutena inca totu nu pré partinesce caus'a loru nationala?! Ma se ne uitamu si la rubri'ca Gherl'a. —

Fia cum va fi, atatu este si remane adeveratu, ca de aru fi fostu intieleginti'a romana adeveratu romana inainte séu si chiaru numai dela 1848 încóce, cá romanii din Transilvani'a; déca ar' fi representatu ei interesulu nationalu pe lunga celu politicu si scólaru si in beserica, n'aru fi remasu beseric'a acésta acuma rutena, cu atatu mai pucinu, pentruca in Sigetu sunt mai multi romani decatu ruteni parochiani la beseric'a acésta, si acuma n'aru amblá asi face beserica deschilinita romana siliti de spiritulu eschisivu nationalu alu rutenismului, cá si multi alti romani de alu grecismului, cari, cá hait'a din fabula cu pastoriulu, se prelinsera pe lunga romani, pana pusera man'a ei pe bunurile besericeii, candu apoi ei de catra padure le aratá usi'a, déca mai cutediu a gramusda; si romanulu ticalosu pana candu nu'lu adiuunge dorerea la osu ei parasea cu bunu ou totu si si facea alta beserica, pe candu serbulu, greculu, rutenulu ridea in pumni de natur'a cea de óie a romanului, care din veneticii face proprietari ou bunulu loru. — Acum déca amu fostu unii lasi, altii tradatori, ceilalti pisicosi si lingusitori, nu cumva se se strice cu domnulu cutare, mai bine tune, fulgere trasnéscu, numai in elu se nu nimeréscu, se vedemu, cum se voru mai stórce inca odata romanii de averi cu facerea unei alte beserice. —

Deci intrebamu: dela cine astépta Sigetenii ajutoriu materialu spre acestu scopu, dóra din fondulu religionariu? Óre credu dinsii, ca dupa impregiurarile de facia voru capata ajutoriu?! Nu credeti, ca-ce facia cu noi romanii cu beseric'a se joaca totu politica. Asia vindeti ce mai aveti totu, ca atunci poteti reesi a face o beserica frumósa la unu poporu calicitu cu zidirea ei; si rutenii inca au remasu cu róla de a ride in pumni, déca romanii nu-si voru pretinde prin lege ce li se cuvine loru, pana candu voru strabate — a si relua pusetiunea si partea dreptu egala in folosirea ei. —

Se fi fostu Sigetenii mai de multu atenti pentru binele loru viitoriu, acuma n'aru sta fóra beserica romana in capital'a unui comitatu odinióra curatu romanu!!!

Se fi fostu romanii totu de una asia de zelosi cá in an. 1861, candu cu ajutoriulu Il. S. D. comite supremu Manu a capatatu una casa mare in piati'a Sigetului pentru preparandi'a romana, ar' fi pututu avé grigia si pentru beseric'a loru de ar' fi remasu romana séu celu pucinu cu atatu mai multu romana, cu catu se cadea. —

Déca s'ar' afla multi imitatori de ecsemplele cele fromose si ilustre de barbati, cari se mai afla inca cá de sementia iubitori de natiunea s'a, lucrulu ar' sta in Marmati'a cu totulu altfelu. Se vedemu dar' din fapte dovedite, cari sunt acele ecsemple onorifice:

Din mireni au partinitu infintiarea preparandiei din Sigetu mai cu sama Ilustr. D. comite supr. Manu si D. consiliariu Mihaly, caroru li se si cuvine multiamita publica pentru stim'a ce o au doveditu catra natiune si caldur'a cu care o au imbracisiatu, facundu ospitiu musei romane, cá se nu degenerese nobilulu sange alu Dieului Marte. De searu apropiata nobilimea cea numerósa a romaniloru si cu faptele si cu simtiementulu acestoru barbati demni de onóre, spre a lua parte si a conlucra la regenerarea culturai poporului romanu prin scóle, besericesce si politice, s'ar' poté indrepta multe, dar' durere! acestia se afla inca totu in pasivitatea magiara si nu se nece apropia de sangele loru! —

Apoi mirate, frate, de unde incepe reulu si decaderea poporului romanu in Marmati'a! Credetimi, ca totu de la nobilimea lui.

(Va urmá.)

Brasiovu 10 Fauru. Scolasticu. Déca suntemu bine informati apoi inaltulu guberniu reg. a datu publicitate scóloru gr. or. capitali din Brasiovu, Resinari, Satulungu, Selisce si Dobr'a si scólei triviali din Veneti'a, si le a datu imputerire a da pe viitoriu testimonia valide de statu si ad. pe celé 5 dantaie, cá scóle capitali cu 4 clase, ér' pe cea din urma, cá scóla triviale cu 3 clase. — Aducundumi aminte de multele lupte, care le amu avutu si cu gimnasiale din Brasiovu, pana candu cu greu mare s'au dechiaratu de publice, ad. cu dreptu de a da testimonia valide, cu care se nu se respinga invetiaceii dela continuarea studioloru in alte institute, apoi nu credemu, ca se va afla cineva cu mente sanatósa, care se nu se bucure de acést'a aquisitiune, de acést'a recunóscere. Numai respectivele corporatiuni se 'si plenesca bine loculu si obligatiunea, care o au cá patróna ale scóloru, care potu influintiá chiaru si la locurile mai inalte pentru corespondatori'a prosperare a scóloru s'ale pe petiorulu desvoltarii culturai nationale.

Gherl'a 2 Fauru 1865. Prea stimate Domnule Redactoru! In Nr. 5 alu „Gazetei“ col. I., unde intre „datele statistice“, e vorb'a despre seminarie, P. st. Domnu impartesitoriu intre celelalte amintendu si despre seminariulu nostru, dupa ce dice: „in Gherl'a cu 5 profesori si 36 clerici“ adauge in parentesu „paremise amestecati romani cu ruteni?“ Capetatu a P. st. D. impartesitoriu asta cu datele statistice, séu dóra a adausu numai dela sene, totu una e, destulu, cá espresiunea asta pentru noi e de mai mare atentiune decatu se o trecemu cu vederea, cu atatu mai vertosu nu, ca noi nu voimu cá seminariulu nostru, cá unulu numai de curundu deschisu, se fia atinsu prin pareri, ce nu le meritésa. . .

In seminarulu nostru diecesanu nu se afla nici unu rutenu, ci toti alumnii-su curatu romani. — Ce e dreptu ca mai la inceputu, — precum mi se pare si mie — au fostu doi ruteni, inse si aceia sciendu limb'a rom. perfectu, dupa absolvarea studioloru teologice s'au pusu in parochie rom. (alesi de parochiani romani? si déca nu, cum? oine i a si veritu? Dreptulu de alegere si patronatulu! Nu e lucru indiferentu acesta, fratiloru! Esceptiunile onorabile le onoram, inse elesunt mai atatu de rari, pe oatu de rari sunt si corbii, ór' dupa espresiunea neuitatului Barnuti, siórcii albi. Voiu se me esplieu: Patiani'a fratiloru romani bucovineni ne infióra si pe noi. Cum s'a fostu mai stinsu pana la 48 cultur'a lim-

bei si simtiulu nationalu in Bucovin'a? — Prin scóle si beserica; in scóle a fostu mai multu numai limb'a straina, ér' in beserici se puneau preoti ruteni la parochii romane si romani la parochii rutene, cá se n'aiba atragere a sterni simtiulu nationalu, oelu pucinu alu poporului romanu neci de catu. — De apucaturi de acestea, domne ferescene, ca atunci ni s'ar' dobitoci poporulu cu totulu. Ne bucuramu de acestu respnsu, nu pentruca dór' amu fi eschiusivi, nu, ca scimu ca relegea n'are de a face cu nationalitatea, dar' la noi, candu ni s'ar' impune si preoti de sange strainu, atunci adio cultura romana, ca strainii au interesu se ne impedece, si nu se ne inaltia. O pétra de móra de pe animane s'a luat cu acéstu respnsu, dar' se ne asecuramu si pe secle inainte, nu numai de adi pe mane. — Red.) asia dara pentru acesti doi cugetu, ca nu meritamu a fi apostrofati de „amestecati romani cu ruteni.“ — (Cá se invetia, nu potemu se eschidemu din institute publice, dar' apoi se se carre la rutenii loru, cá suflereri. R.) Deci ve rogamu — se aveti bunatate — pentru legitimarea nóstra — a publicá si aceste pucine ordine cá se dispara parerea, ce póte o are O. P. ori va fi aceea din „date statistice,“ ori din alte isvóra.

Vediendu de acestea — ne vine a crede, ca lumea judeca si e informata cu totulu altu cumva despre noi. Deci concedendune cercustarile — ne vomu luá cutesare pre longa tóte grútatile ce avemu de a le suporta — dupa potentia si incatu ne va fi iertatu, a ve tramite din candu in candu cate ceva despre starea diecesei nóstre, (sic!) ca-ce altu cum ar fi mare dauna si cu scadere pentru noi, cá o diecesa cá si acésta se fia supusa parerei si judecatiei arbitrare.*) Éra P. st. Domnu impartasitoriu se aiba bunatate a ne iertá, caci furamu necesitati — spre delaturarea poverei a ne legitimá prin aceste pucine ordini. —

Ce se tiene de seminariulu centrale din Vien'a — cu tóte ca nu ne atinge numai pre noi din dieces'a Gherlei, ci pre tóte diecesele, — speresu totusi ca nu mi se vá luá in nume de reu, — déca cá unulu ce am absolvatu in acelu seminaru centrale, voiu memora si io atáta, ca — dupa cum a fostu publicatu si unu caletorin din anulu trecut in unu numeru alu Concordiei — acolo se afla 16 teologi romani cu unu prefectu; inze rutenii — de si acelu seminaru e mai multu pentru romani, de catu pentru dinsicu redicatu, cum am intielesu, — voiescu si se nesuescu — cum voiau si candu erám acolo, botesandulu cu numele de „Rutheneum“ — a amagi lumea, ca acela e eschisivu numai alu loru, ce firesce ca pentru noi romanii nu póte fi fora scadere. Dara nici ca nu póte cadé bine, cá se fia rectoru alumniloru romani unu rutenu, pre care l'a redicatu fortun'a acolo, de cate ori a voitu se glumésca — dupa cum dice Juvenale. I. P.

N a s a u d u 29 Ian. . . . Incatu pentru noutati, noi ne amu aflatu de vineri eschisi de ceealalta lume. Neci post'a nu a putotu vini. Din susu de podulu Intreadamului a esitu ap'a din alve'a s'a si stirpindu de totu de sloi in alvea, s'a revarsatu tóta pe siesu. A ruptu palanuri, a inecatu gradinile, a implutu pimnitiele si a ruptu drumulu si podurile dintre cruce si dintre podulu Intreadamului. Calatorii au dormitu asta nópte Intreadamu si astadi au vinitu cu luntrea peste siesu.

Pagub'a e fórté mare, mai alesu in anulu acesta, ce ne apropia pe aici de fómete. Iazulu lui Barduti face mare paguba, ca e prea susu. Pana acum numai decandu 'su eu aici se innecara acolo trei ómeni cu plutele.

BUCOVIN'A. Cernauti 6 Fauru. Dintr'unu telegramu adresatu de adreptulu aflamu, ca Il. nostru barbatu D. Georgiu cav. de Hurmuzachi e alesu presiedinte alu Asociatiunei romane bucovinene pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu. Cuventele: „Ferice tuturoru inordariloru celoru sincere pentru progresulu si cultur'a nationala!“ sunt demne de a se repeta sér'a si deminétia cu gur'a si cu fapt'a de catra totu romanulu. — Unu coresp. in „Conc.“ referésa din decursulu adunarii tienute in 11/24 Ian. sub presid. de susu, care deschise adunanti'a cu cuvinte patrundiátorie la aduncimea sufletului, multiamindu imperatului pentru parintésca ingrigire, comitetului dietalu pentruca a asecuratu asociatiunea, ca i va da localitati in edificiuulu dietale, ce se va redica, la comitetu si la toti, cei ce sacrificia si sustienu acésta societate, intonanduse vivate pentru Imperatulu si ducele Bucovinei, si pentru acésta societate romana, care fia eterna!!!

*) A tacé la barfelele unui Tanda si Manda, e soliditate; dar' la cuvinte ponderóse, dieu se ceru desluciri, de cari noi ne vomu bucura totudeuna, folosindule. R.

Din reportulu secret. Dimitroviti'a vedemu, ca societatea posedu 500 opuri sc. si 3000 fl. in obligatiuni si recuisitele si mobiliele necesarie. Dupa o lunga desbatere se decise, cá se se dè 6 stipendia de cate 50 fl. v. a. si anume doua pentru gimnasiulu natiunale din Sucév'a si patru pentru scól'a reale natiunale din Cernauti, privindu-se la impregiurarea, oa cea din urma n'are de feliu stipendie, precandu studiele mai nalte, si anume teologi'a si filosofi'a, sunt stipendiate, si ca tíer'a a are cea mai simtitória lipsa de ómeni tehnici, de cari nu se afla de feliu. Se otari apoi a se dá doua premie cu cate 10 galbini, unulu pentru o scurta descriere a Bucovinei in privinti'a istorica, geografica si topografica, si altulu pentru o scurta descriere a starei scóleloru poporale din Bucovin'a, pentru cari se va escrie concursu.

Cea mai mantuitória otarire este de a infintiá o fóia pentru societate, cuprindendu referate despre lucrarile societatii si operate scientifique si literarie, care fóie din inceputu se ésa odata pe luna. —

„Se denumira membri onorari: Vasile Alesandri, Dimitrie Bolintineanu, metropolitii Siaguna si Siulutiu, episcopii Eugeniu Hacmanu si Ivacicovicu, arch. Popasu, presiedintele L. V. Pop, ilustrulu Andreiu Mocioni, bravii nostri publicisti Baritiu si Babesiu, invetiati Cipariu, Laureanu, Papiu Ilarianu si Pumnulu, mecenatulu romanu Costachi Hurmuzachi, pré meritatulu nostru patriotu, invetiatu si conducatoriu, D. Eudosiu Hurmuzechi, capitanulu tierii Bucovinei, si literatii Bucovinei DD. Samuelu Andrieviciu si Vasile Ianovicu.

Din urn'a alegerei esira ca presiedinte: D. Georgiu cavaleriu de Hurmuzachi, oa vice-pres. D. profesoru Ioanu Calinciucu, secretariu D. concipistu Amvrosiu Dimitrovitiu. Ca membri ai comitetului: DD. Alesandru cavaleriu de Costinu, Nicolau cavaleriu de Zota, D. profesoru Vasile Mitrofanovitiu, secretariulu Leonu Ciupercovicu, secretariulu Oreste Renei de Hersieni, profesoru Ioanu alu lui G. Sbiera, profesoru Mihaiu Calinoschi, profesoru Paulu Paicu, parintele Artemiu Jeremievicu si practicantele de conceptu la guvernulu Leone Popescu. Tempulu fiindu pré inaintatu nu se potè prelege desertatiunea pregatita pentru adunare din partea D. Ioane Sbiera, si se lasa acést'a pentru alta data.

Se otari apoi o adresa oatra venerabilulu consistoriu alu Bucovinei pentru de a-lu rogá, se binevoiésca a invitá pre clerulu si poporulu Bucovinei spre spriginirea societatii din respoterile loru, si pentru de a mediulooci o subventiune din fondulu religionarlu, care este menitu a ingrigi de cultur'a poporale, ce-e scopulu principale alu societatii. Pré onoratii membrii ai consistoriului, ce erau de facia, promisera de a sprigini cererea acést'a, care marinimie, natiunea o va sci pretiui.

Aceste au fostu lucrarile principale a le adunarei generali.

Speranti'a nóstra este puternica, cumca societatea acést'a si va cunósce misiunea ei cea nalta, si va sci a o ajunge prin conlucrarea demniloru barbati. cari au intemeiatu-o; speramu, cumca natiunea romana din Bucovin'a si inaltulu guvernulu i voru dá spriginulu caldurosu, care-lu merita pentru scopulu ei celu maretiu, si in speranti'a acést'a cugetamu, ca se voru uni toti binevoitorii natiunei, si ne voru dá concursulu loru morale si materiale. Ne unimu cu idea D. Muresianu, pentru de a intemeiá o conlucrare a tustrele societati romane din Austri'a; inze darulu ce-lu ofere Domnialui, adica foi'a Gazetei, pentru aceste societati, este ilusoriu,*) ca-ci e greu realisaveru, si nu pré folositoriu. Am dori, ca fia-care societate se-si aiba foi'a se, inze se si le comunice un'a alteia, se-si inschimbe ideele pentru ajungerea scopuriloru loru, se-si comunice opurile loru superflue, dandu-le in schimbu unulu pentru altulu, se se spriginésca un'a pre alt'a — éta in ce sensu amu dori conlucrarea a tustrele societati.

Adunarea se fini cu o frumósa cuventare a D. presiedinte Georgiu cavaleriu de Hurmuzachi, care multiamindu pentru increderea adunarii aretata prin alegerea sa, multiami si tuturoru demniloru patrioti, ce au avutu bunetatea de a se infatisiá la acésta adunare constituitória si de a dà concursulu loru la intemeierea societatii, urandu bunu sporiu si

*) ? Cuventu! de ce? — Se judecamu Domn. cor. mai adencu, ca folosulu atatu moralu, catu si materialu e cu multu mai mare, decatulu cum ilu cupriude cineva cu judecat'a la prim'a privire, si inoa chiaru pentru tóte societatile, in partea carora ar' cadé si 1/2 venitululu foiloru spre scopulu redicarii unei academii comune, or' mai tardiu, Domnule! si universitate. Ti voiu, dovedi cu cifre folosulu neasemenatu mai mare din totu punctulu de vedere. R.

chiamandu binecuvântarea ceriului asupr'a ei, la care urma consimțimentul entusiastic alu întregii adunari. Dè Domnulu cerescu că se înfloréscă societatea spre binele patriei si alu natiunii romane, facă că dorintiele cele ferbinti a le ei se se realizeze si se ajungem si noi la limanulu mantuirii, la recunoscerea drepturilor neprescriptibile, cari atatu timpu au fostu nebagate in sēma! —

Mai nou dela Asociatiunea trans. La siediint'a lunaria, ce se tinu Marti in 26 Ianuariu (7 Febr.), luara parte dintre membrii ordinari ai comitetului: dd. P. Manu, Dr. P. Vasiciu, Dr. I. Nemesiu; dintre suplenti: dd. P. Dunc'a, Z. Boiu, I. Popescu, N. Cristea; apoi dd. oficiali vice-secretaru I. V. Russu, casieru C. Stezaru, controloru A. Bacu. Presidiulu lu duse, că celu mai betranu membru d. P. Manu. Obiectele mai insemnate suntu urmatórele: Starea casei 21.481 fl. 35 cr. — D. ministru de statu respunde Asociatiunei, la rogarea ei, ca a dispusu cele de lipsa, spre a se tramite Asoc. actele si opurile academiei sciintieloru. — In guberniu r. transpune Asoc. unu opu pretiosu despre espositiunea din Londr'a din an. 1862. — Casierulu arata mai multe manipulatii banale. — Se iau spre cunoscintia sumele incurse dela siediint'a din urma incóce. — Controlorulu Bacu, fiindu transpusu in oficiu, dimisiunésă; i se aduce multiamita meritata prin cuvinte si i se va aduce si in scrisu; ér' cu controloratu se insarcinésă ad interim P. I. Popescu; pentru transpunerea actelor se denumescu comisari dd. Dr. Nemesiu si Cristea. — Institutulu geologicu din Vien'a tramite Asociatiunei in schimb aotele sele, etc. Dealtmintrea pe nr. venitoriu speramu ca vomu fi in pusetiune de a comunicá si protocolulu. — „T. R.“

Vien'a. In 6 Febr. fù primita deputatiunea romaniloru gr. or. in audientia la Imperatulu. Despre primire si oracululu esitu din gur'a imperatésca cu acést'a ocaziune vomu impartasi, cum ni se va tramite. —

In senatulu imp. cas'a deputatiloru, sied. din 3 Febr. se desbatu obiectulu scaderii contributiunii din Ardealu, care se si primi dupa proiectulu regimului, scadiementu din darea capului cam pe diumetate, la care inse ne vomu mai reintórce.

Cronica esterna.

ITALIA éra e subminata de foculu vulcanicu nu numai de celu mineralu, care se aruncà in aeru in dilele trecute din sinulu montelui Etna si cu lav'a aruncata amenintia satele d'impregiuru, ci si de foculu revolutionariu, care jóca aci totu asemene rola. — Că continuare din Nr. tr. anunciamu cu instristatiune, ca in 3 Febr. regele Victoru Emanuelu, vrendu a incungiurá demustratiunile cele revolutionari facute cu ocaziunea balului curtii, si vediendu ca municipiulu din Turicu si elit'a burgheriloru nu vré a pune stavila la asemeni porniri, dupa consultarea ministriloru a parasitu Turinulu dimpreuna cu ministrulu seu de esterne Lamarmora si a calatoritu la Florenti'a nou'a capitala. Ér' pe militariulu séu, Hainaulu italianu Cialdini, l'a insarcinatu cu comand'a trupelor si a sustinerii ordinii in Piemontu. — Regele cu ministrulu fù primitu in Florenti'a cu entusiasm. — Evenementulu acést'a póte fi inceputulu unei ere nóue in tóta Europ'a, ca-ce dram'a provisorului european a ajunsu la culmea necsului si mi se pare, ca a manecatu spre resolvire séu solutiune intr'unu feliu. — Garibaldi cu pasulu acést'a si-a capatatu si Turinulu pentru sene, care singuru i se mai opunea din tóta Itali'a. Elu cá responsu la invitarea amiciloru din Palermo la banchetu pentru secularizarea monastiriloru le rescrie: unire si libertate! Unirea patriei inca trebue se se elupte de aci incolo. . . — Conjuratiunile burbonice ale barbatiloru retragrá séu codini, cum le dicu italianii, au esitu in Catani'a la lumin'a dilei cu placate inscrite: „Se traiesca Franz II. regele Italiei si alu Sicilieii.“

Reactiunea in Rom'a, aliantia santa, intalnirea suveraniloru Prusiei, Rusiei, si Austriei, ce se predice, ca va urma in Varsavi'a, ne aducintr'o confusiune a judeca pusetiunea europa.

Acumu séu ca se va dechiará Turinulu si Piemontulu sub stare martiala séu prorumpendu cumva vre-una rescóla i se va deschide usi'a lui Napoleonu a se mai lungi si preste Piemontu si apoi de acolo séu va pune petiorulu pe elementulu revolutionarii, dandu man'a cu enciclic'a papei, cu Victoru Emanuelu cu totu si cu tóta reactiunea europeanu, — séu rapitu de torente si-va reapuca misiunea principiului seu, candu

si-ar' vedé coalitiunea la usia. — Caus'a cu enciclic'a incepe a se domoli, si in Itali'a neci ca au facutu vreuna pornire impuitoria, neci ca s'a publicatu inca pana póte catra pare-simi, candu se va tiené iubileulu.

In Montenegro, Erzegovia'a nemultumirile totu cresc si montenegrenii se concentra suptu eroulu loru Luca Vucalovio pe campiele Jastrebitiane, unde redica una taber'a la care confugu atatu erzegovinenii, catu si serbii trecuti la legea turcésca si se unescu cu toti nationalii sudslavici spre a goni pe osmani si a spre asi elupta catu mai curundu independintia. —

ROMANIA. Din caus'a drumuriloru desfundate si a creșterii apeloru postele ne vinu raru si neregulatu. Totu ce mai scimu din Romani'a e scirea privata, ca camer'a si senatulu se ocupa acum mereu cu desbaterea deosebitelor proiecte, care din candu in candu li se infaciesiasa de catra regimu si care tienu mai multu de obiectele legislatiunii curente.

Pentru negociatorime socotimu, ca vomu face unu lucru placutu si de interesu anonciandui, ca ese la lumina unu „Buletinu telegrafico-postalu“, redactatu de directia generala a telegrafelor si postelor, care va eda ori-ce ordonari si modificari in tarifele respective. Legea telegrafico-postala in art. I reserva statulu dreptulu séu monopolulu a acestei comunicatiuni. — Legea e sanctionata si promulgata in virtutea statutului din 2/14 Iuliu cu datu 5 Dec. 1864 Nr. 1729. Noi publicamu aici:

Despre tarif'a telegrafica.

§ 6. Tarifa telegrafica este marginita pentru o depesa simpla de 20 cuvinte la 4 lei 20 par., fara deosebire de distantia in interiorul tieiei.

Pentru fiacare serie de alte 10 cuvinte, tacsă suplementaria este 2 lei 10 parale; francarea obligatorie.

§ 7. La taos. telegramelor este de observatu:

a) Numerulu cuvintelor séu alu vorbeloru inclusivu, adresa, data, iscalitura si destinatia.

b) Ori ce cuventu trece peste siépte silabe prisosulu se considera dreptu unu altu cuventu.

c) Daca partile unui cuventu sunt scrise deosebitu ele se voru numera deosebitu, macaru de ar' fi despartite prin treme.

d) Ori ce litera alfabetica séu numeru va fi urmatu de unu apostrofu, se va socoti dreptu unu cuventu.

e) Semnele de punctuatie, liniile, apostrofele semnulu de exclamatie séu de intrebare si parentesulu sunt escluse de la numeratia.

f) Cuvintele sub-liniolate se socotese cá duoe, tóte cele alta semne ce aparatulu este nevoitu a le exprima se socotese cá cuvinte intrebuintiate pentru a le exprima.

g) Cinci cifre scrise se socotese dreptu unu cuventu, fia care virgula séu alte semne de despartire se socotese dreptu una cifra.

§ 8. Tacs'a pentru colationarea depesii de catra biurou de destinatia va fi aceiasi cá si pentru espeduirea primitiva a depesii, éra pentru dovada de primire, dupa numerulu de cuvinte cu care va fi compusa acea depesia.

§ 9. Déca ouprinsulu unei depesie, va fi destinata la mai multe locuri, fia care destinatia se socotese cá una depesia; éra fiindu in unulu si acelasu locu, la mai multe persóne, se va prelevá pe longa tacsă ei si 2 lei si 10 parale pentru fia care persóna.

§ 10. Responsulu la depesia se va plati dupa numerulu cuvinteloru pretinse de presentatoru.

Déca responsulu se infaciesia cu mai multe cuvinte, decatu acele platite, pentru restu se va lua tacs'a cá pentru una depesia noua.

Ori ce responsu, care nu s'ar infaciesia in termenulu de dieoe dile socotite de la dat'a esirei, nu se va mai considera cá responsu platitu.

§ 11. Déca destinatia unei depesie, va fi la unu locu mai departe, de catu acolo pana unde se póta transmite prin firulu electricu si va urma a se inainta prin posta tacs'a telegramei se va adauge cu 20 parale pentru francare si 20 parale pentru recomandatia.

§ 12. Tacs'a pentru transportulu depesieloru prin espresu acolo unde nu se póte espedui prin posta va fi dupa regula din trecutu pana la statornicirea serviciului de posta rurala. (Va urmá.)